

دربارهٔ جامعه‌شناسی

www.ketab.ir

محمد رضا طالبان

مؤسسه مطالعات و اسناد
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دربارهٔ جامعه‌شناسی

محمد رضا طالبان (عضو هیئت علمی پژوهشکدهٔ امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی)

ناشر: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی

ویراستار: فرهاد سلیمان نژاد

طراح جلد: محمد باقر جاوید

صفحه‌آرا: علی قربی

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۰

شمارگان: ۴۰۰

قیمت: ۹۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۶-۱۰۸-۵

(الف)

نشانی: تهران، خیابان پاسداران، خیابان شهید مؤمن نژاد (گلستان یکم)، شماره ۱۲۴. تلفن: ۲۲۷۶۷۴۹۳

وبسایت: www.iscs.ac.ir پست الکترونیکی: publication@iscs.ac.ir

کلیهٔ آثار منتشرهٔ این مؤسسه در جهت ایجاد فضای آزاد علمی و نظر شخصی نویسندگان محترم آن است و لزوماً مورد تأیید مؤسسه نیست.

سرشناسه: طالبان، محمد رضا، ۱۳۳۹ - گردآوری و
عنوان و نام پدیدآور: دربارهٔ جامعه‌شناسی / محمد رضا طالبان؛ ویراستار فرهاد سلیمان نژاد؛ [برای] وزارت علوم، تحقیقات و
فناوری، مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۳۹۰ ص:؛ جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۶-۱۰۸-۵؛ ۹۸۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

موضوع: جامعه‌شناسی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها؛ Sociology -- Addresses, essays, lectures

شناسه افزوده: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی؛ Institute for Social and Cultural Studies

رده‌بندی کنگره: HME۰۶

رده‌بندی دیویی: ۳۰۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۴۴۷۰۸

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

فهرست

دیاچه مؤسسه	۷
مقدمه	۹
بخش ۱: مسائل معرفت‌شناسانه و روش‌شناسانه جامعه‌شناسی	
فصل ۱: جامعه‌شناسان و دغدغه‌ی بشودیت جامعه‌شناسی	۳۷
فصل ۲: جامعه‌شناسان و دغدغه‌ی تحلیل پارادایمی جامعه‌شناسی	۷۳
فصل ۳: جامعه‌شناسی و دغدغه‌ی سیاست‌گذاری	۱۰۵
فصل ۴: جامعه‌شناسی و دغدغه‌ی مهندسی اجتماعی	۱۴۵
فصل ۵: جامعه‌شناسی و دغدغه‌ی خلوص رشته‌ای	۱۶۷
فصل ۶: رئالیسم انتقادی و آزمون مدعا در جامعه‌شناسی	۱۹۷
فصل ۷: تبیین و پیش‌بینی در جامعه‌شناسی: تقارن یا عدم‌تقارن	۲۳۱
فصل ۸: علّیت در مطالعات تاریخ‌محور جامعه‌شناسی	۲۵۳
فصل ۹: بیزگرائی، منطق تحقیقات تاریخ‌محور در جامعه‌شناسی	۲۷۹
فصل ۱۰: تورش مطلوبیت اجتماعی در مطالعات جامعه‌شناختی	۳۰۹
فصل ۱۱: معضل ناهمسازی گفتارها با کردارها در مطالعات جامعه‌شناختی	۳۳۷
بخش ۲: نقد پژوهش‌های جامعه‌شناختی در ایران	
فصل ۱۲: کاربردهای نامناسب تحلیل فازی در جامعه‌شناسی ایران	۳۷۳
فصل ۱۳: بازتولید معرفت عامه در لغافه‌ی پژوهش جامعه‌شناختی	۴۰۱
فصل ۱۴: جامعه‌شناسی و مسئله امتناع اندازه‌گیری دین‌داری	۴۳۱
فصل ۱۵: پژوهش جامعه‌شناختی و مسئله اعتبار نتایج	۴۶۷
نمایه	۴۸۷

دیباچه مؤسسه

دانشگاه امروزی در اثر چرخش‌های فرهنگی، اجتماعی و فناوری در عصر حاضر دستخوش تغییراتی شده، و این تغییرات موجب ظهور مفاهیم تازه‌ای در مطالعات آموزش عالی، علم و فناوری گردیده است. در این بستر جهانی، در سال‌های اخیر مطالعات فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی، علم و فناوری نه تنها مورد توجه واقع شده بلکه در نظام شناخت و آینده‌نگری آموزش عالی اهمیت محوری پیدا کرده است. فهم چالش‌های پیش‌روی آموزش عالی و انتظارات از آن با تکیه بر مؤلفه‌های درونی و بیرونی نظام علم، وضعیت فعلی و آینده‌نگری تعاملات میان دانشگاه و محیط پیرامون به مدد مطالعات فرهنگی و اجتماعی ممکن می‌نماید و از این طریق می‌توان راهبردهای تعادل‌بخش میان کارویژه‌های دانشگاه با نیازهای اجتماعی و بازار کار ارائه داد. براین اساس مطالعات آموزش عالی و علم برای شناخت وضعیت موجود، ارزیابی تعاملات آن با جامعه و فرهنگ و ایفای نقش مؤثرتر آموزش عالی در ترسیم آینده کشور نیازمند بهره‌گیری از ظرفیت علوم اجتماعی و علوم انسانی و کاربست راهبردهای آن در عرصه سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری است. برای دستیابی به این اهداف، مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سال ۱۳۸۲ با

هدف پژوهش در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی و توسعه علمی، ایفای نقش نهاد واسط میان دانشگاه و جامعه و به‌عنوان نهاد مولد اندیشه و اتاق فکر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه‌های مورد اشاره تأسیس شده و در پی انجام پژوهش‌ها و مطالعاتی در محورهای زیر است:

۱. پژوهش در زمینه مطالعات فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی، توسعه علمی و فناوری ۲. مطالعه در حوزه سیاست‌گذاری فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی ۳. توسعه کانون‌های تفکر در حوزه مطالعات فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی و توسعه علمی ۴. آینده‌نگری دانشگاه‌ها و شناخت نیازهای جدید آموزش عالی در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی ۵. شناخت و بسط مطالعات میان‌رشته‌ای و روش‌های گسترش آن.

با توجه به اهداف فوق، مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی در کنار برنامه‌ها و فعالیت‌های پژوهشی، اقدام به تألیف و ترجمه آثار علمی در زمینه‌های فوق برای توسعه و رشد این حوزه مطالعاتی و همچنین تأمین منابع فکری و علمی لازم برای سیاست‌گذاری فرهنگی و اجتماعی در آموزش عالی نموده است. امیدواریم کتاب‌های منتشر شده توسط این مؤسسه، به بهترین شکل در دسترس استادان، مدیران، کارشناسان، و علاقه‌مندان مطالعات فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی قرار گیرد و در ارتقای کیفی کارویژه‌های آموزش عالی و علم در جامعه ایران به سهم خود نقشی فعال داشته باشد.